เลขที่ ๔๑

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ สำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน

จัดทำโดย นายปณต ปานสมุทร์

ตำแหน่ง นักนันทนาการชำนาญการ
สังกัด สำนักงานนันทนาการและส่งเสริมการเรียนรู้
สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๔๒
สถาบันพัฒนาทรัพยากรบุคคลกรุงเทพมหานคร
สำนักงาน ก.ก.
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

คำนำ

รายงานส่วนบุคคล ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารมหานคร ระดับต้น รุ่นที่ ๔๒ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน เพราะนันทนาการเป็นกิจกรรมและเป็นวิธีการที่นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ นันทนาการเป็นกระบวนการพัฒนาประสบการณ์ หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือสังคม ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ไพโรจน์ จันเจือ ผู้อำนวยการส่วนแผนและมาตรการป้องกันสาธารณภัย สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ให้คำแนะนำในการจัดทำรายงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และหวังว่ารายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและผู้ที่ศึกษาค้นคว้าต่อไป

นายปณต ปานสมุทร์
๒ มิถุนายน ๒๕๖๖

สารบัญ

หน้า

คำนำ.....(๑)
สารบัญ.....(๒)
๑. ชื่อเรื่อง.....๓
๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ.....๓
๓. วัตถุประสงค์.....๕
๔. เป้าหมาย.....๕
๕. แนวคิด / หลักการที่ใช้ในการศึกษา.....๕
๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง.....๑๔
๗. ประโยชน์จากการศึกษา.....๑๗
๘. งบประมาณ.....๑๘
๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล.....๑๘
๑๐. ข้อเสนอแนะ.....๑๙
๑๑. ภาคผนวก.....๒๐

๑. หัวข้อ การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน

๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) ฉบับปรับปรุง ได้มีการดำเนินการทบทวนความสอดคล้องกับแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และทิศทางของแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งมีการวิเคราะห์จุดยืนทางยุทธศาสตร์ต่อทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนอันเป็นกระแสการพัฒนาสำคัญของโลกภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) วิสัยทัศน์การพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางภูมิทัศน์การบริหารจัดการเมืองในโลกที่มี ความผันผวนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเฉกเช่นในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้จากปัจจัยการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมขนานใหญ่ในหลายมิติ ทั้งโครงสร้างประชากร เทคโนโลยีและนวัตกรรมโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ที่ดี ของพลเมือง ดังนั้น แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ฉบับปรับปรุง จึงได้มีการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อเสริมศักยภาพของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเมืองในด้านต่าง ๆ ให้ไม่เพียงแต่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นอย่างเข้มข้นเท่านั้นหากแต่ยังส่งเสริมให้ก้าวนำเป็นเมืองแนวหน้าในฐานะมหานครแห่งเอเชียผ่านการยกระดับ ยุทธศาสตร์ทั้ง ๗ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างเมืองปลอดภัยและหยุ่นตัวต่อวิกฤตการณ์
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมยั่งยืนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การลดความเหลื่อมล้ำด้วยการบริหารเมืองรูปแบบอารยะสำหรับทุกคน
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเชื่อมโยงเมืองที่มีความคล่องตัวและระบบบริการสาธารณะแบบบูรณาการ
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ส่งเสริมการสร้างเมืองประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การต่อยอดความเป็นเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการเรียนรู้
ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การสร้างความเป็นมืออาชีพในการบริหารจัดการมหานคร

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยเริ่มตั้งแต่ปี ๒๐๐๕ มีประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ ๑๐.๔ ของประชากรทั้งประเทศและคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในช่วงปี ๒๐๒๔ - ๒๐๒๕ ดังนั้นเราควรให้ความสำคัญกับคนสูงวัยเป็นพิเศษเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคมและไม่เป็นภาระต่อลูกหลาน เพราะสภาวการณ์ปัจจุบัน คนกลุ่มนี้ยังเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะช่วยเหลือสังคมถือเป็นปูชนียบุคคลที่สามารถถ่ายทอดความรู้แก่คนรุ่นหลังได้ เราจะทำอย่างไรที่ให้การใช้ชีวิตในสังคมคนสูงวัยได้ขับเคลื่อนได้อย่างมีความสุขภายใต้การบริการทางสังคมของภาครัฐ

ในอนาคตอันใกล้ นับจากนี้ไปไม่ถึง ๑๐๐ ปี ระหว่าง ปี ๒๐๒๐-๒๑๐๐ เราจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโลก ซึ่งแต่ละประเทศนั้นจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับพื้นที่สภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นตัวแปรแต่ละด้านของประเทศนั้น ๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการสาธารณสุข เป็นต้น ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ และภายในปี ๒๕๖๔ จะมีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นจากประชากรที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งหมด เป็นการก้าวสู่สังคมสูงอายุระดับสมบูรณ์ และคาดว่าในปี ๒๕๗๔ ประเทศไทยจะมีจานวนประชากร อายุ ๖๕ ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ ๒๘

ของประชากรภายในประเทศทั้งหมด เข้าสู่ภาวะสังคมสูงอายุอย่างเต็มที่ระดับสูงสุด สำหรับศูนย์เยาวชนทั้ง ๓๕ แห่ง (ภาคผนวก) ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีพันธกิจเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในการให้บริการสาธารณะ ด้านกีฬาและนันทนาการแก่เด็ก เยาวชน ประชาชน และผู้สูงอายุ ซึ่งในปัจจุบันจำนวนประชากรผู้สูงอายุนั้น ส่งผลต่อการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งด้านสุขภาพอนามัยและการศึกษา ด้านความมั่นคงของรายได้และการทำงาน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสวัสดิการสังคม นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสติปัญญา ส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่สามารถปรับตัวได้ ทำให้เกิดความเครียด ๓ ลักษณะ คือ ความเครียดทางด้านร่างกาย ความเครียดทางด้านจิตใจ และความเครียดทางด้านสังคม การที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุนั้นต้องทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขและมีชีวิตที่ดีอย่างไรก็ตามการที่ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ผู้บริหารกรุงเทพมหานครจึงมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการให้บริการที่เข้าถึงผู้สูงอายุ ให้ได้มีโอกาสในการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายตามความสนใจ จากการให้บริการของศูนย์ได้อย่างมีความสุข ทั้ง ๕ ด้าน(๕ ส.) คือ สุขกาย สุขใจ สุขอารมณ์ สุขสังคม และสุขปัญญา เพื่อให้ผู้รับบริการทุกเพศทุกวัยโดยเฉพาะผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรง สุขภาวะดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม สาเหตุในการนำกิจกรรมนันทนาการมาเสริมสร้างสุขภาวะแก่ผู้สูงอายุ เนื่องจากนันทนาการจึงเป็นกิจกรรมและเป็นวิธีการที่นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ นันทนาการเป็นกระบวนการพัฒนาประสบการณ์ หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือสังคม สามารถทำให้บุคคลและชุมชนเกิดความเพลิดเพลินและให้โอกาสในการใช้เวลาว่างสำหรับทุกกลุ่มอายุ ทุกพื้นฐานและทุกชนชั้นทางสังคมการจัดกิจกรรมนันทนาการมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุจะช่วยเสริมสร้างสุขภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพราะนันทนาการเป็นกระบวนการใช้กิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ ขณะที่กล้ามเนื้อมีการเคลื่อนไหวก็จะทำให้ร่างกายแข็งแรงช่วยชะลอความเสื่อมและจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการด้วยความสมัครใจกิจกรรมที่จัดมีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ทำให้ลืมความกังวลใจ เมื่อผู้สูงอายุมีความสุขได้ผ่อนคลายความเครียด สามารถช่วยสร้างอารมณ์สุข จึงส่งผลให้สุขภาพจิตดี และการที่สูงอายุได้พบปะสังสรรค์ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนจะส่งเสริมให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเกิดความสนใจในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน สังกัดสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการดำเนินงานในการรับมือกับสภาวะของสังคมผู้สูงอายุเพื่อให้ได้รูปแบบกิจกรรมตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุให้ได้รับบริการกิจกรรมที่ดีได้อย่างเหมาะสม และผลจากการจัดกิจกรรมดังกล่าวนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่ตั้งไว้หรือไม่ และอะไรคือสิ่งที่ผู้สูงอายุต้องการจากกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ของศูนย์ฯ รวมถึงการขับเคลื่อนกลุ่มผู้สูงอายุหรืออีกนัยคือผู้สูงวัยให้อยู่ในสังคมไทยได้อย่างภาคภูมิมีความสุข สุขภาพแข็งแรง สามารถพึ่งพาตนเองไม่เป็นภาระต่อลูกหลาน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี จึงเป็นมูลเหตุที่ต้องนำกิจกรรมนันทนาการมาเสริมสร้างสุขภาวะแก่ผู้สูงอายุ เพราะนันทนาการเป็นกิจกรรมและเป็นวิธีการที่นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ นันทนาการเป็นกระบวนการพัฒนาประสบการณ์ หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือสังคม สามารถทำให้บุคคลและชุมชนเกิดความเพลิดเพลินและให้โอกาสในการใช้เวลาว่างสำหรับทุกกลุ่มอายุ ทุกพื้นฐานและทุกชนชั้นทางสังคมการจัดกิจกรรมนันทนาการมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุจะช่วยเสริมสร้าง

สุขภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้หน่วยงานก็จะได้มีแนวทางในการพัฒนาองค์การในด้านบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน

๓.๒ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

๓.๓ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพของตนเองจากการจัดกิจกรรมนันทนาการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างเป็นปัจจุบัน

๔. เป้าหมาย

๑. จัดทำรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งดำเนินการให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด ในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๖๖ และสามารถนำมาใช้ในศูนย์เยาวชนได้จริง

๒. ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป เป็นสมาชิกในศูนย์เยาวชน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

๓. ขอบเขตด้านเวลาในการศึกษา ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๖

๕. แนวคิด / หลักการที่ใช้ในการศึกษา

เพื่อให้การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ สำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน ได้มาตรฐานและได้รับการรับรองจากประชาชนและองค์กรต่างๆ ผู้ศึกษาจึงได้นำหลักการบริหารมาวิเคราะห์ (SWOT Analysis) และนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์แนวทางในการดำเนินการ

SWOT Analysis หมายถึง การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค์ขององค์กร เพื่อการวางแผนป้องกันความผิดพลาดและปรับปรุงพัฒนาให้การดำเนินการขององค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

S: Strength (จุดแข็ง) หมายถึง การพิจารณาปัจจัยภายในหน่วยงาน โดยวิเคราะห์จากสิ่งแวดล้อมภายใน ว่ามีส่วนดี ความเข็มแข็ง ความสามารถ ศักยภาพ ส่วนที่ส่งเสริม ความสำเร็จซึ่งจะพิจารณาในด้านต่างๆ เช่น การบริหารระบบข้อมูล กำลังคน การเงิน ภาพลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

W: Weakness (จุดอ่อน) หมายถึง การพิจารณาปัจจัยภายในหน่วยงานโดยวิเคราะห์จากสิ่งแวดล้อมภายในว่ามีส่วนเสีย ความอ่อนแอ ข้อด้อย ข้อจำกัด ความไม่พร้อม ซึ่งพิจารณาในด้าน ต่างๆ เช่นเดียวกับจุดแข็ง

O: Opportunity (โอกาส) หมายถึง การศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกว่ามีสภาพเช่นไร เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจะส่งผลต่อองค์กรอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ หรือ เป็นโอกาสอันดีต่อองค์กร โดยจะต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี

T: Threat (อุปสรรค) หมายถึง การศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นภัยคุกคามก่อให้เกิดผลเสียหรือข้อจำกัดต่อองค์กร โดยจะต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี

ภาพแสดงทฤษฎี SWOT ความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยภายในและภายนอก

ที่มา : https://www.popticles.com/business/swot-analysis/

TOWS Matrix		External	
		Opportunities	Threats
Internal	Strengths	SO จุดแข็งและมีโอกาสพัฒนา	ST จุดแข็งและมีอุปสรรคในการพัฒนา
	Weaknesses	WO จุดอ่อนและมีโอกาสพัฒนา	WT จุดอ่อนและมีอุปสรรคในการพัฒนา

ภาพแสดงผลวิเคราะห์โดย SWOT

ที่มา : https://thedigitaltips.com/blog/news/swot-analysis/

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์เครื่องมือ SWOT Analysis เพื่อทำการวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อม การบริหารโครงการการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา สามารถวิเคราะห์ตามเครื่องมือได้ ดังนี้

ปัจจัยภายใน	
จุดแข็ง (Strength)	**จุดอ่อน (Weakness)**
๑. ศูนย์เยาวชน มีบุคลากรวิชาชีพเฉพาะในการจัดกิจกรรมนันทนาการให้แก่ประชาชน ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและสามารถบูรณาการการทางานร่วมกันได้ ๒. บุคลากรได้รับการอบรมตามสายงานเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ๓. มีแนวทางการพัฒนาในการเพิ่มจำนวนกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ๔. ส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีการออกกำลังกายเล่นกีฬา นันทนาการ เพื่อุขภาพที่ดี ๕. ศูนย์เยาวชน มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมให้บริการด้าน อาคาร สถานที่ อุปกรณ์	๑. ศูนย์เยาวชน ยังคงขาดซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม เพื่อที่จะตอบสนองต่อความต้องการ และพัฒนาการตามช่วงวัยของผู้สูงอายุทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ๒. ศูนย์เยาวชน ขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้สำหรับกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุเท่านั้น ๓. ศูนย์เยาวชน ไม่ได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ แต่เป็นการจัดกิจกรรมตามความต้องการ ซึ่งแต่ละกิจกรรมไม่สามารถสนับสนุน หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านใดด้านหนึ่งได้ ๔. การจัดเก็บข้อมูลทางสถิติ ยังมีการจัดเก็บในรูปแบบเอกสาร ทำให้การประมวลผลไม่ทันต่อการใช้งาน และข้อมูลที่มีไม่ได้เก็บรวบรวมไว้ที่เดียวกัน ๕. อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่มีไม่เพียงพอและไม่มีประสิทธิภาพ

ปัจจัยภายนอก	
โอกาส (Opportunity)	**อุปสรรค (Threat)**
๑. แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร ระยะที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๕๗ – ๒๕๖๐) ๒. แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานครต่อเนื่อง ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ช่วงขยายเวลาในปี พ.ศ.๒๕๖๕ ๓. แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ๔. แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) ๕. แหล่งทุนสนับสนุนจากภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อการทำกิจกรรมนันทนาการเพื่อผู้สูงอายุเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ๖. การพัฒนาด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยสามารถบริการให้ผู้สูงอายุได้รับความพึงพอใจมากขึ้น เช่น การให้บริการผ่านแอพลิเคชั่น	๑. กฎ ระเบียบกรุงเทพมหานคร อยู่ระหว่างการพัฒนา ๒. กฎหมายและระเบียบในระดับชาติที่มีการเปลี่ยนแปลง ๓. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก ๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมองว่าการพัฒนางานผู้สูงอายุไม่ใช่ภารกิจหลัก การขับเคลื่อนงานจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ๕. วิถีชีวิตของประชาชนปัจจุบันที่ใช้เวลาหมดไปกับอินเตอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ ๖. แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของภัยพิบัติทางธรรมชาติและโรคอุบัติใหม่ รวมทั้งโรคที่ไม่ติดต่อ

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกองค์กร (SWOT Analysis) พบว่า ศูนย์เยาวชนมีผู้สูงอายุกลุ่มหนึ่งที่มีความสนใจกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์เยาวชนที่ถูกจัดขึ้นแต่ด้วยรูปแบบของการจัดกิจกรรมที่ยังไม่ตอบสนองต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเท่าที่ควร รวมถึงบุคลากรที่เป็นผู้จัดกิจกรรม ตามหลักสูตรที่มีอยู่เดิมเองก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจในตัวกิจกรรมที่จัดขึ้น หรือแม้แต่ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการตามช่วงวัยของผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมอาจได้รับความสุขจากกิจกรรม แต่ไม่ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างแท้จริง

ดังนั้น โครงการการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน จึงเป็นโครงการที่ถูกจัดทำขึ้นเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และความคลาดเคลื่อนของรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุที่มีอยู่เดิมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบรูปแบบกิจกรรมใหม่ๆ ขึ้นให้เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และเพื่อให้ตอบสนองต่อแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ระยะที่ ๑-๓ และแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๑-๓

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้ศึกษาเล็งเห็นความสำคัญ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน จึงเน้นศึกษาทฤษฎี ๓ ทฤษฎี เป็นหลัก ด้วยเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงแนวโน้มบทบาท สัมพันธภาพ และการปรับตัวในสังคมของผู้สูงอายุ โดยมีแนวคิดดังนี้

๑. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนันทนาการ

พฤฒภควัค เพ็งตะโก (๒๕๖๑) กล่าวว่ามีหลายทฤษฎีได้อธิบายเกี่ยวกับนันทนาการ รวมถึงแนวคิดที่เกี่ยวกับนันทนาการ เช่น

๑. แนวคิดเกี่ยวกับ “เวลาว่าง” นิยามของการนันทนาการ คือ “การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์” นันทนาการเป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่ปฏิบัติเพื่อความบันเทิงใจ ความสุขใจ ซึ่งพิจารณาแล้วคือการใช้เวลาว่าง ด้วยการกระทำหรือการปฏิบัติในเวลาว่างอย่างมีคุณค่าที่เรียกว่า “การนันทจิต” (Leisure)

๒. ทฤษฎีกำลังเหลือหรือพลังงาน เกินความต้องการ หรือการเล่นส่วนเกิน (Surplus Energy Theory) สเปนเซอร์และ สติลเลอร์ (Spencer and Sohiller) นักปรัชญาชาวอังกฤษกล่าวว่า การเล่นเกิดจากความต้องการหรือการที่เรามีแรงจูงใจที่จะใช้พลังงานส่วนเกินของคน หรือสัตว์ ที่นอกเหนือจากการใช้พลังงานเพื่อการอยู่รอด หรือยังชีพ ดังนั้น จึงต้องสร้างรูปแบบการเล่น เพื่อความสนุกสนาน เป็นการรักษาพลังงานส่วนที่เหลือนั้น

๓. ทฤษฎีนันทนาการ (Recreation Theory) ลาซารัส (Lacarus) อธิบายถึงทิศทางตรงกันข้ามกับทฤษฎีพลังงานส่วนเกิน คือ การช่วยเสริมสร้างวิถีทางชีวิตของบุคคลในช่วงเวลาว่าง ทำให้บุคคลได้ร่วมกิจกรรมที่ตรงกับความเป็นจริง หรือเปลี่ยนกิจกรรมทำให้บุคคลได้เสริมสร้างพลังงาน เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ และเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต

๔. ทฤษฎีสัญชาตญาณ (Instinct Practice) คาร์ล กรอส (Groos) พฤติกรรมการเล่นของคนและสัตว์ว่าเป็นการเตรียมตัว หรือสัญชาตญาณเพื่อการอยู่รอด โดยฝึกหัดปฏิบัติทักษะต่างๆ เพื่อการดำรงชีพ เพื่อการปรับตัว การเล่นเป็นบทบาทที่เตรียมตัวเพื่อความอยู่รอด

๕. ทฤษฎีการผ่อนคลายความตึงเครียด (Relaxation theory) แพทริค (Patrick) กล่าวว่า การเล่นก่อให้เกิดความเพลิดเพลินผ่อนคลายความตึงเครียดจากสังคมพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้คนเราได้รับอิทธิพลความตึงเครียด วิตกกังวลสูง ดังนั้น การเล่นกิจกรรมจะทำให้ร่างกายผ่อนคลาย

๖. ทฤษฎีความสัมพันธ์หรือสังคม ประชาชน (Social Contact Theory) ทฤษฎีต้องการชี้ให้เห็นว่าการติดต่อประสานสัมพันธ์ทางสังคม การละเล่นจะเป็นสื่อประสานสัมพันธ์ในสังคมให้ดีขึ้น การเล่นจะมีส่วนช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมได้ดีและมีความสุข

๗. ทฤษฎีการแสดงออกแห่งตน (Self Expression Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวว่าการเล่นเป็นกิจกรรมการแสดงออกทางหนึ่งของคน คนคิดจะทำอะไร คิดอย่างไร จะแสดงให้เห็นได้ โดยการเล่น บางครั้งการแสดงออกนี้ยังช่วยเปิดโอกาสให้บุคคลได้ชดเชยความรู้สึกด้านอื่นๆของชีวิต

๘. ทฤษฎีของการแสดงออกตามการถ่ายทอด (Inheritance or Recapitulation Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงการเล่นว่าเป็นมรดกตกทอดของบรรพบุรุษที่บุคคลรุ่นปัจจุบันรับช่วงมา และได้นำไปปฏิบัติสืบต่อกันมา

๙. ทฤษฎีระบายอารมณ์ (Chatharsis Theory) อริสโตเติล (Aristotle) กล่าวว่า เนื้อหาสาระ การเล่นเป็นการระบายออกทางอารมณ์ ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องรักษาความปลอดภัยของ

ระบบประสาท อริสโตเติล กล่าวว่าการเล่นหรือการแสดงละคร เป็นการจำลองเลียนแบบประสบการณ์ในอารมณ์ต่างๆ ในรูปแบบของการเล่นพัฒนาทางด้านอารมณ์จิตใจ และเป็นการใช้พลังงานส่วนเกินเพื่อการเล่นด้วย

๑๐. ทฤษฎีการแสดงออกแห่งตน (Self-Expression Theory) เอลเมอร์ มิทเชล และเบอร์นาร์ด เมสัน (Elmer Mitchell & Bernard Mason) การเล่นเป็นสิ่งสาคัญยิ่งในการตอบสนองความต้องการ แสดงออกของมนุษย์ การแสดงออกในเรื่องของความสามารถทักษะต่างๆ ช่วยตอบสนองการแสดงออกด้านทัศนคติและนิสัยของคน ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้คนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความมั่นคงและปลอดภัย ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของคนอื่นๆ

๑๑. ทฤษฎีสังคมประสานสัมพันธ์ (Social Theory) เบอร์ลีนส์ (Berlyns) กล่าวว่าการเล่นเป็นกิจกรรมทางสังคมของมนุษย์ในการที่จะช่วยผสมผสานสังคมตั้งแต่หน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม คือ ครอบครัว ชุมชน และสังคม ต้องการเล่นเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายของสังคมในวิถีชีวิตวัฒนธรรม อารยธรรม การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเคารพสิทธิรู้หน้าที่รับผิดชอบ

๑๒. การบุกเบิกและสร้างสรรค์ (Creative Exploration theory) เบอร์ลีนส์ (Berlyns) กล่าวว่า การเล่นเป็นการค้นคว้าสิ่งเร้า-กระตุ้น ซึ่งเป็นแรงขับทางจิตวิทยา ซึ่งทำให้คนเราต้องการความตื่นเต้น ท้าทาย ความพอใจ ความสนุกสนานในรูปแบบของการหัวเราะขบขัน และการเล่น เช่น กิจกรรมเสี่ยงภัย การล่องแก่ง เครื่องร่อน การดำน้ำ ปะดาน้ำ ช่วยคนเราบรรลุถึงความรู้สึกต้องการความสำเร็จขั้นสูงสุด (Self Actualization) กิจกรรมการเล่นเหล่านี้จะช่วยลดแรงขับ ทางจิตวิทยาลง

๑๓. ทฤษฎีของแนชเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของมนุษย์ (Nash: Philosophy of Recreation and Leisure) กล่าวคือนันทนาการเป็นการใช้เวลาว่าง (อิสระ) เป็นการตีความหมายของนันทนาการในการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง แสดงวิถีชีวิตที่เกี่ยวเนื่องกับประสบการณ์ เปรียบได้ว่ากิจกรรมนันทนาการกับความสุขเป็นสิ่งที่ต้องมาด้วยกัน ภาพลักษณ์ความสุขของมนุษย์คือการร้องเพลง สร้างสิ่งแปลกใหม่ เต้นรำ เรียนรู้เรื่องของทะเลทราย เล่นกันระหว่างลูกหลานกับปู่ย่า อ่านสิ่งต่างๆ มีจินตนาการที่กว้างไกล เป็นต้น โดยแนชสรุปว่า “การเล่นในสมัยเด็กเป็นการเตรียมตัว เพื่อนันทนาการในวัยผู้ใหญ่และเป็นการฝึกที่จะทำงาน” ซึ่งแนช (Nash, ๑๙๖๐) กล่าวว่านันทนาการเป็นสื่อสำหรับการสนองความพึงพอใจ ความต้องการของมนุษย์ซึ่งอยู่ภายใต้แรงขับและความกดดันภายในตัวกระตุ้น นันทนาการเป็นการแสดงออกในทางที่ดีต่อ ความต้องการในช่วงเวลาว่าง ดังนั้น นันทนาการจึงตอบสนองทั้งบุคคลและสังคม แนชได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วม หรือเรียกว่า “ลีลาชีวิตเพื่อเน้นนันทนาการ” (Recreation Life Style) ซึ่งเกิดจากประสบการณ์การมีส่วนร่วมอย่างกระฉับกระเฉง

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีเกี่ยวกับนันทนาการมีหลายทฤษฎีที่ได้อธิบายเกี่ยวกับนันทนาการในความหมาย และองค์ประกอบที่หลากหลาย จากแนวคิดและทฤษฎีนันทนาการดังกล่าวข้างต้นอธิบายความหมายของนันทนาการ และองค์ประกอบของนันทนาการเกี่ยวกับความต้องการ การบริการ ความพึงพอใจ สิ่งที่เกี่ยวกับกิจกรรม และคุณค่าของนันทนาการทั้งต่อตนเองและสังคม

๒. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

องค์การสหประชาชาติได้จัดการประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุ (World Assembly on Aging) ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรเลีย ในระหว่างวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ถึง ๖ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๘๒

กำหนดให้ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปเป็นผู้สูงอายุ (Elderly) (United Nations, ๑๙๘๒) ในการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุจำเป็นต้องเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุ มีทฤษฎีต่างๆ แบ่งตามศาสตร์ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการชราภาพ ได้แก่

๑. ทฤษฎีด้านชีววิทยา (Biological Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุของความชราในเชิงชีววิทยา ประกอบด้วย

๑.๑ ทฤษฎีพันธุศาสตร์ (Genetic Theory)

๑.๒ ทฤษฎีเนื้อเยื่อคอลลาเจน (Collagen Theory)

๑.๓ ทฤษฎีทำลายตนเอง (Auto-Immune Theory)

๑.๔ ทฤษฎีความผิดพลาด (Error Catastrophe Theory)

๑.๕ ทฤษฎีอนุมูลอิสระ (Free Radical Theory)

๒. ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาสังคม (Social Theories of Aging) นักชราภาพวิทยาสังคม (Social Gerontologist) ได้เสนอแนวคิดทฤษฎีดังนี้

๒.๑ ทฤษฎีบทบาท (Role Theory)

๒.๒ ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory)

๒.๓ ทฤษฎีการแยกตนเอง (Disengagement Theory)

๒.๔ ทฤษฎีความต่อเนื่อง (Continuity Theory)

๒.๕ ทฤษฎีระดับชั้นอายุ (Age Stratification Theory)

๓. ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุมีบุคลิกภาพที่เปลี่ยนแปลงไปประกอบด้วย

๓.๑ ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory)

๓.๒ ทฤษฎีความปราดเปรื่อง (Intelligence Theory)

๓.๓ ทฤษฎีของอีริกสัน (Erikson’s Theory

๔. ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evaluations Theory) เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิต ที่มีวิวัฒนาการอยู่เสมอ และขั้นตอนการพัฒนาของมนุษย์ได้กาหนดไว้เรียบร้อยแล้วโดยเริ่มต้นเป็นขั้นตอนตั้งแต่เกิดแก่และตายในที่สุด

๕. ทฤษฎีพัฒนาการของเพค (Peck’s Development Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าผู้สูงอายุ ตอนต้น (๕๕ - ๗๕ ปี) มีความแตกต่างกันทั้งลักษณะนิสัยและผู้สูงอายุตอนปลาย (๗๕ ปีขึ้นไป) มีความแตกต่างกันทั้งด้านลักษณะนิสัยและการปฏิสัมพันธ์ทางด้านสังคม และมีความเชื่อว่าผู้สูงอายุมีพัฒนาการ ๓ ประการคือ

๕.๑ ความสามารถในการแยกความแตกต่างของตนกับบทบาทช่วงชีวิตที่ผ่านมา

๕.๒ ความสามารถทางร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ

๕.๓ ความสามารถในการยอมรับว่าร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ

สภาวะการเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุ

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม เป็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงความเสื่อมถอยของสภาพร่างกาย แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุ อาจแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับระบบ

ของร่างกายรวมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม สภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุ จำแนกได้ดังนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงของระบบประสาท การเปลี่ยนแปลงของระบบหายใจ การเปลี่ยนแปลงของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ ประสาทรับความรู้สึกและประสาทสัมผัส การเปลี่ยนแปลงระบบทางเดินอาหาร และการเปลี่ยนแปลงระบบทางเดินปัสสาวะ

๒. การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและสังคม เพราะความเสื่อมของอวัยวะต่างๆ ทำให้สภาพจิตใจของผู้สูงอายุหดหู่ วิตกกังวล ซึมเศร้าและขาดความกระตือรือร้น

๓. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมจะเริ่มลดลง เนื่องจากภาระหน้าที่และบทบาทในสังคมที่ลดน้อยลง ทำให้ผู้สูงอายุบางคนอาจจะมี ความยากลำบากในการปรับตัวจนก่อให้เกิดความเจ็บป่วยทางกายและทางจิตใจตามมา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ มีดังนี้ (สุมิตรา สินธ์ศิริมานะ, ๒๕๔๖)

๓.๑ การปลดเกษียณหรือการออกจากงาน (Retirement)

๓.๒ การเปลี่ยนแปลงของสังคมครอบครัว

๓.๓ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

๓.๔ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

จากทฤษฎีข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติที่ตรงตามทฤษฎีผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ถ้าผู้สูงอายุเข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถปรับตัว ให้เหมาะสมกับสภาวะที่เกิดขึ้นได้ จะสามารถที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ นอกจากนั้นบุคคลที่ใกล้ชิดหรือผู้ดูแลจะต้องเข้าใจสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเช่นกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้สูงอายุไม่สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ลูกหลาน ญาติ หรือบุคคลผู้ใกล้ชิดไม่เข้าใจอาจนำไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพกายและจิตของผู้สูงอายุได้

ทฤษฎีการพัฒนารูปแบบ

ทิศนา แขมมณี (๒๕๕๑: ๒๑) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างรูปแบบ ไว้ ๕ ขั้นตอน คือ

๑. ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation) เพื่อให้รู้ว่าอะไร คือปัญหาที่แท้จริง

๒. ขั้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction) ดำเนินการภายหลังจากที่ได้รวบรวมปัญหาต่าง ๆ แล้วในการสร้างรูปแบบต้องพิจารณาวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการสร้างและต้องรู้ถึง ลักษณะเฉพาะที่ต้องการของผลผลิต ต้องรู้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นและควรคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการสร้างและความสนใจของผู้ใช้ด้วย

๓. การทดสอบรูปแบบ (Testing the model) เมื่อสร้างรูปแบบเสร็จแล้วควรทดสอบโดยพิจารณาดังนี้

๓.๑ มีความตรงตามสถานการณ์จริง (Valid) รูปแบบที่สร้างหากมีความใกล้เคียงกับความจริงจะดีมาก เพราะจะช่วยให้การตัดสินใจดีขึ้น ไม่ยุ่งยากต่อการนำไปใช้และควรพิจารณาถึงระดับของความสำเร็จจากการแก้ปัญหา

๓.๒ มีการนำไปทดลองใช้เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการนำไปใช้ทำให้มีการปรับปรุง คุณภาพในการปฏิบัติงานอย่างไร โดยมี ๒ ลักษณะ คือ ทดลองย้อนหลัง (Retrospective Evaluation) โดยใช้กับข้อมูลในอดีตและการทดลองใช้ปฏิบัติในปัจจุบัน (Pretest)

๔. การทำให้สำเร็จ (Implementation) เมื่อผ่านการทดสอบแล้วก็ควรสามารถที่จะนำไปใช้ให้เกิดความสำเร็จเพราะไม่มีรูปแบบใดที่เรียกว่าสำเร็จอย่างสมบูรณ์จนกว่าจะได้รับการ ยอมรับได้รับความสนใจและมีการนำไปใช้

๕. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย (Modal updating) แม้ว่าจะมีการนำรูปแบบไปใช้อย่างประสบความสำเร็จ แต่ก็ควรมีการพัฒนาปรับปรุง ประยุกต์ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ขององค์การและสถานการณ์ที่มากระทบจากภายนอกและภายในองค์กรด้วย

เควิน ครูส (Kevin Kruse, ๒๐๐๘: ๑) ได้กล่าวถึง ADDIE Model ซึ่งมาจากอักษรตัวแรกในการออกแบบระบบการเรียนการสอนที่ผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงขั้นตอนที่สำคัญ ๕ ขั้นตอน คือ ๑. การวิเคราะห์(Analysis) ๒. การออกแบบ (Design) ๓. การพัฒนา (Development) ๔. การนำไปใช้ (Implementation) และ ๕. การประเมินผล (Evaluation) คีฟส์ (Keeves, ๑๙๘๘: ๕๖๐) ได้กล่าวถึงหลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ ๔ ประการ คือ

๑. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (ของตัวแปร) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรง แบบธรรมดา ทั่วไปนั้นก็มีประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

๒. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้สามารถ ตรวจสอบได้โดยการสังเกต และหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

๓. รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

๔. นอกจากคุณสมบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ จากการพัฒนารูปแบบที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบมีขั้นตอนในการสร้างรูปแบบไว้

๕. ขั้นตอนคือขั้นการวิเคราะห์ ขั้นพัฒนารูปแบบ ขั้นการทดสอบรูปแบบ ขั้นการนำไปใช้และขั้นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงรูปแบบ และรูปแบบที่ดีควรมีลักษณะความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างสามารถทำนายผลและอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ สามารถขยายผลทำนายได้ กว้างขวางขึ้น

สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ คือ กระบวนการในการศึกษาวิจัยเพื่อให้เกิดรูปแบบใหม่ที่ดีขึ้น โดยผ่านกระบวนการในการตรวจสอบคุณภาพให้รูปแบบมีความเที่ยงตรงมากขึ้น เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง โดยวิธีการและขั้นตอนที่ทำให้บรรลุผล ในการสร้างรูปแบบและการตรวจสอบรูปแบบนั้น อาจมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละบริบท

๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

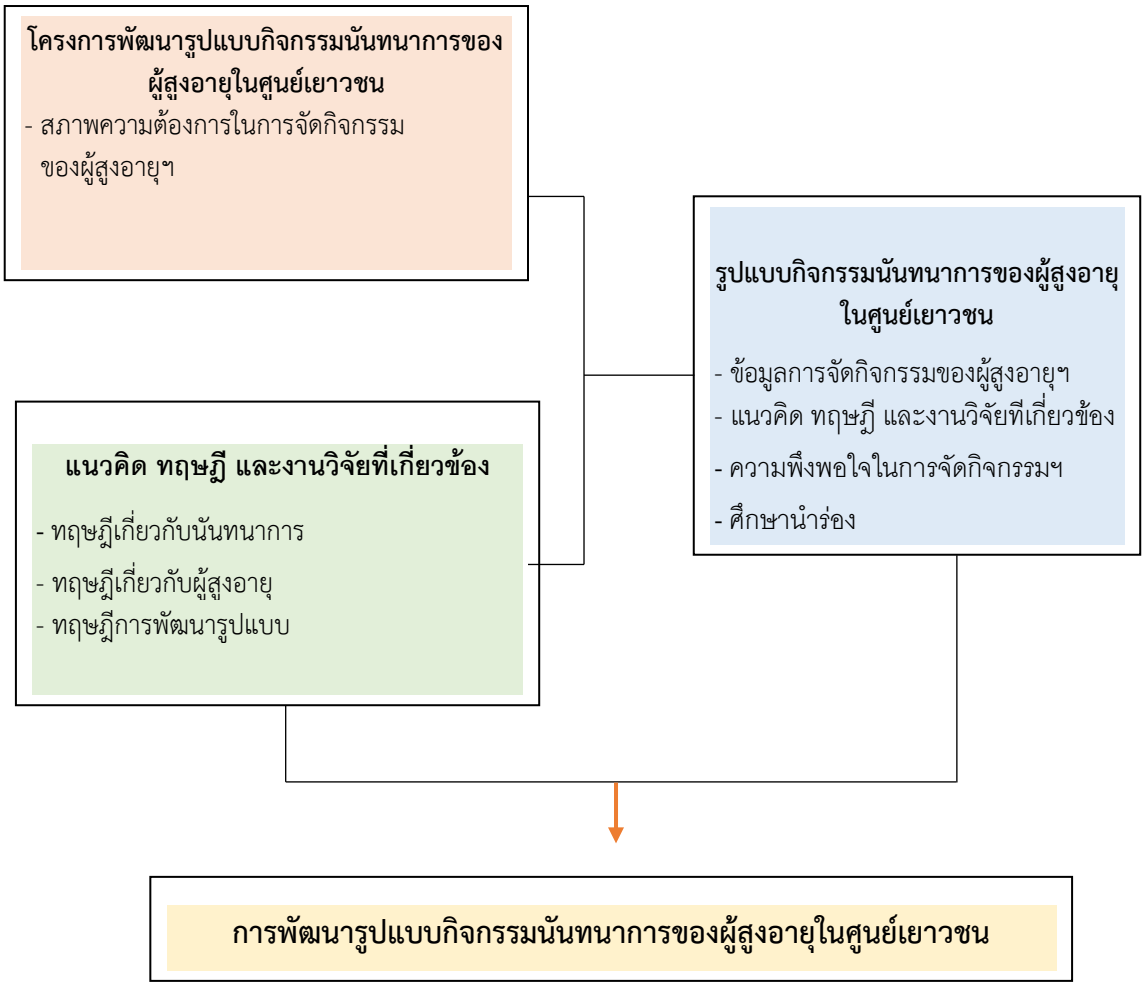

กรอบแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๖.๑. เสนอโครงการ การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน เพื่อขออนุมัติโครงการ ซึ่งขั้นตอนของการดำเนินการเสนอโครงการจะผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการรักษาเงินส่วนนันทนาการ และนำเสนอให้ผู้อำนวยการสำนักงานนันทนาการและส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นผู้อนุมัติ

๖.๒. การลงเก็บข้อมูลความต้องการ เมื่อผ่านการอนุมัติโครงการจึงเริ่มลงพื้นที่เก็บข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ คือ ผู้สูงอายุที่มาใช้บริการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group) จากผู้สูงอายุที่ใช้บริการศูนย์เยาวชนทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยเลือกกลุ่มของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการกิจกรรมพื้นฐาน กิจกรรมทางเลือกและกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ที่มาใช้บริการเป็นประจำสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๖.๒.๑ เป็นรูปแบบกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหา และครอบคลุมเนื้อหา ที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ชื่อโปรแกรม วัตถุประสงค์ วันเวลา สถานที่ และกลุ่มเป้าหมาย มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือมีขั้นตอนดังนี้

- ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง
- สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านนันทนาการ ด้านผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาแนว ทางการสร้างเครื่องมือ
- นำความรู้และสิ่งที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาสร้างโปรแกรมรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ สำหรับผู้สูงอายุ และจากผลการวิจัยในเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ สำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน
- นำรูปแบบกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาและด้านภาษา

๖.๒.๒ เก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชนประกอบด้วย

- แบบสอบถามความพึงพอใจการจัดกิจกรรมนันทนาการผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชนเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

๑. ศึกษาหลักการและกระบวนการสร้างแบบสอบถามและศึกษาความหมายของ การจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ

๒. กำหนดรูปแบบและสร้างรายการเพื่อสอบถามให้ครอบคลุมในเรื่องความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ

๓. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง

๖.๓. ขั้นการรวบรวมข้อมูล และจัดทำหนังสือขอเชิญ ร่วมดำเนินการตามโครงการเพื่อให้เกิดความเรียบร้อย สมบูรณ์ของการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน

๖.๔. ทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะทำงาน เพื่อศึกษากำหนดรูปแบบของการดำเนินการโครงการประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานนันทนาการและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ปรึกษาผู้อำนวยการส่วนนันทนาการ คณะทำงานหัวหน้ากลุ่มงานนันทนาการ หัวหน้าศูนย์เยาวชน นักนันทนาการ นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าพนักงานนันทนาการ เป็นกรรมการและคณะทำงาน

๖.๕. จัดประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา คณะทำงานโครงการการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน จำนวน ๒ ครั้ง เพื่อกำหนดกรอบแนวการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน เพื่อให้การบริการด้านกิจกรรมของศูนย์เยาวชนสังกัดกรุงเทพมหานครให้ก้าวหน้า

๖.๖. ขออนุมัติงบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการของโครงการการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน โดยขออนุมัติใช้เงินบำรุงศูนย์บริการส่วนนันทนาการ ซึ่งอำนาจอนุมัติจะต้องเป็นไปตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการใช้จ่ายเงินบำรุงศูนย์เยาวชนและศูนย์ส่งเสริมกีฬา พ.ศ.๒๕๕๕ ข้อ ๘

๖.๗. ดำเนินการจัดจ้าง ผู้มีความรู้ความสามารถ(วิทยากร) ตามความต้องการและตามโครงการการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน เพื่อให้ตอบสนองความต้องการต่อผู้มาใช้บริการ และทำให้เกิดประสิทธิผลต่อองค์กร

๖.๘. ดำเนินการ ใช้โครงการการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน

วิธีการดำเนินการ

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชนสามารถดำเนินการพัฒนารูปแบบ แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ ๑ การออกแบบรูปแบบการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ ๒ การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ ๓ ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม

มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

๖.๘.๑ การออกแบบรูปแบบการฝึกอบรม โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มากำหนดรูปแบบ โดยมีองค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ คุณสมบัติของผู้เข้าโครงการ ระยะเวลา จำนวนผู้เข้าโครงการบรรยากาศ เนื้อหาสาระ วิธีการฝึกการจัดกิจกรรม สื่อ เครื่องมืออุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผล

๖.๘.๒ การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม สามารถวิเคราะห์หัวเรื่องเพื่อกำหนดหัวข้อหลักและหัวข้อย่อย ที่ผู้เข้าร่วมโครงการจะต้องเรียนรู้ในแต่และหัวเรื่อง กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ตรวจสอบความถูกต้อง ออกแบบรูปแบบที่เข้ากับการจัดกิจกรรม

๖.๘.๓ การทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม ต้องเป็นรูปแบบที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องตามการพัฒนากิจกรรมฯ เพื่อผสมผสานในการศึกษาการพัฒนารูปแบบและสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนากิจกรรมที่มีประสิทธิภาพมีรายละเอียดในการฝึกอบรมของโครงการตามรายการต่างๆ ดังนี้

- หลักการ
- วัตถุประสงค์ของโครงการ
- มาตรฐานของหลักสูตร
- คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ
- กำหนดการโครงการฯ
- จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ
- ลักษณะของโครงการ
- สื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือแหล่งเรียนรู้
- การประเมินผล

๖.๙. การประเมินผลหลังจากดำเนินการ ใช้โครงการการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน ไปแล้วประมาณ ๓ เดือน ควรที่จะประเมินสถานการณ์ว่ามีผลสัมฤทธิ์อย่างไรบ้าง โดยทำแบบสอบถาม ความพึงพอใจจากสมาชิก และรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน ต่อไป

<u>ตารางกรอบการดำเนินงาน</u>

โครงการการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน กำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินการ ๖ เดือน ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม – เดือนธันวาคม ๒๕๖๖

ที่	แนวทางดำเนินงาน	ระยะเวลาที่ดำเนินการ พ.ศ. ๒๕๖๖						ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
		ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
๑.	เสนอโครงการ	◆						ศูนย์ฯ	
๒.	การลงเก็บข้อมูลความต้องการ	◆						ศูนย์ฯ	
๓.	ขั้นการรวบรวมข้อมูล และจัดทำหนังสือขอเชิญ	◆	◆					ศูนย์ฯ	
๔.	ทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะทางาน	◆	◆					ศูนย์ฯ สนท.	
๕.	จัดประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา	◆	◆					ศูนย์ฯ สนท.	
๖.	ขออนุมัติงบประมาณ		◆	◆				สนส./ศูนย์	
๗.	ดำเนินการจัดจ้าง			◆	◆			สนท./ศูนย์	
๘.	ดำเนินการ					◆	◆	สนท./ศูนย์	
๙.	การประเมินผลหลังจากดำเนินการ						◆	สนท./ศูนย์	

หมายเหตุ : ประเมินผลหลังจากดำเนินการโครงการไปแล้ว ๓ เดือน เพื่อนำไปปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน

๗. ประโยชน์จากการศึกษา

๗.๑. ทำให้มีรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน

๗.๒. มีแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

๗.๓. ทำให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพของตนเองจากการจัดกิจกรรมนันทนาการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างเป็นปัจจุบัน

๘. งบประมาณ

เบิกจ่ายงบประมาณจากเงินบำรุงศูนย์บริการส่วนนันทนาการ จำนวนเงิน ๑๕๐,๐๐๐.-บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
<u>เป้าหมาย</u> กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการพัฒนาการฯ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป ที่เป็นสมาชิกในศูนย์เยาวชน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ ๑ เลือกศูนย์เยาวชนที่เป็นเป้าหมาย เพื่อทำการเลือกตัวอย่างที่มีข้อมูลและมีสถานที่ให้บริการผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม ขั้นตอนที่ ๒ เลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูล คือกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการจัดกิจกรรมนันทนาการ	**<u>ระดับผลการผลิต (Output)</u>** ๑. รูปแบบโครงการพัฒนารูปแบบการกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ ๒. กิจกรรมนันทนาการที่พัฒนาสูงสุด	- แนวทางการดำเนินการ - โครงการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ
<u>วัตถุประสงค์</u> ๑. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน ๒. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ๓. เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพของตนเองจากการจัดกิจกรรมนันทนาการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างเป็นปัจจุบัน	**<u>ระดับผลลัพธ์ (Outcome)</u>** ๑. ผู้สูงอายุร้อยละ ๗๐ ของทุกศูนย์ฯ เข้าถึงการบริการด้านกิจกรรมการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการฯ ได้ ๒. ผู้สูงอายุพึงพอใจร้อยละ ๙๐ ในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ถูกพัฒนาตามโครงการการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน ๓. สำนักงานนันทนาการและส่งเสริมการเรียนรู้ สามารถนำรูปแบบโครงการนี้ไปพัฒนาต่อยอดการให้บริการในด้านอื่นๆ ต่อไปในอนาคตได้	- แบบสอบถาม - การสมัครสมาชิกเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์เยาวชน - ความต่อเนื่องของคำนวณสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง

จากการดำเนินงานการจัดโครงการฯ ดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาคาดหวังว่าจะสามารถพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสรุปเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพทางกายของผู้สูงอายุให้ชะลอการเสื่อมสภาพของร่างกาย ทำให้มีสมรรถภาพทางกายเพิ่มขึ้น ทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตได้ดีมากกว่าเดิม ส่งผลถึงสุขภาพจิต ที่ทำให้ผ่อนคลาย เกิดความสดชื่น ส่งผลถึงคุณภาพชีวิตที่มีความสุข สร้างคุณค่าให้กับตนเอง ผ่านการทำกิจกรรมและแสดงทักษะความสามารถของตนเอง เพื่อเป็นการสร้างเสริมความสุขให้จิตใจ โดยผ่านกระบวนการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ต่างๆ ใช้กระบวนการ ในการพัฒนารูปแบบ ประกอบกับวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านประเภทกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ จนได้เป็นรูปแบบกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน อีกทั้ง ผู้ศึกษาได้เห็นความสำคัญในการยกระดับรูปแบบกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุให้กลายเป็นนวัตกรรม (Innovation) ทางนันทนาการที่มีความน่าสนใจ เป็นการผสมผสานการออกกำลังกาย การเต้นรำ และจังหวะดนตรีต่างๆ ที่ไม่ได้เน้นไปที่ความสนุกสนานหรือความเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว แต่ยังทำให้สุขภาพร่างกายดีขึ้นอีกด้วย ตลอดจนเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้กำหนดนโยบายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑. ควรจัดหลักสูตรอบรมเสริมสร้างทักษะและความรู้ในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเนื้อหาของหลักสูตร ได้แก่ การประยุกต์การออกกำลังกายตามชุมชนและท้องถิ่นนั้น ๆ ทักษะการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยสูงอายุ โดยเป็นกิจกรรมใหม่ๆ และกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม

๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม จัดอบรม อบรมการจัดนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ อบรมการจัดกิจกรรมนันทนาการเฉพาะเรื่อง/ กิจกรรม และทบทวนความรู้อย่างสม่ำเสมอ

๓. ควรมีการศึกษาผลของการนำไปใช้ของรูปแบบกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในศูนย์เยาวชน ในระยะเวลาที่นานขึ้นอาจจะได้กิจกรรมที่มีคุณภาพเกิดขึ้น

ภาคผนวก

ประวัติความเป็นมาของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร

เดิมศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการจัดตั้งขึ้นโดยใช้ชื่อศูนย์เยาวชนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ โดยได้ตั้ง ศูนย์เยาวชนอำเภอพระนคร เขตพระนคร ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์เยาวชนเทเวศร์ และศูนย์เยาวชนลุมพินี เขตปทุมวัน ขึ้นเป็นแห่งแรก จากนั้นได้ขยายการจัดตั้งไปสู่ศูนย์เยาวชนสวนอ้อย เขตดุสิต และขยายเพิ่มขึ้นอีกตามพื้นที่เขตต่าง ๆ โดยมีศูนย์เยาวชนที่เปิดให้บริการแล้วทั้งสิ้น ๓๕ แห่ง ได้แก่ ศูนย์เยาวชนไทย – ญี่ปุ่น (ดินแดง) และศูนย์เยาวชนที่สังกัดสำนักงานนันทนาการและส่งเสริมการเรียนรู้อีก ๓๔ แห่ง แบ่งเป็น

ศูนย์เยาวชนมิติใหม่ จำนวน ๑๒ แห่ง ได้แก่ บางกะปิ สะพานสูง หนองจอก จตุจักร ทวีวัฒนา ดอนเมือง ลุมพินี บางแค (เรืองสอน) บางขุนเทียน บางกอกใหญ่ คลองสามวา และเกียกกาย

ศูนย์เยาวชนระดับ A จำนวน ๑๒ แห่ง ได้แก่ ชัยพฤกษมาลา จอมทอง ทุ่งครุ คลองกุ่ม บ่อนไก่ คลองเตย บางนา ลาดกระบัง มีนบุรี สะพานพระราม ๙ สะพานพระราม ๘ และหลักสี่

ศูนย์เยาวชนระดับ B จำนวน ๑๑ แห่ง ได้แก่ วัดโสมนัส เทเวศร์ สวนอ้อย บางเขน เตชะวณิช วัดฉัตรแก้วจงกลนี วัดเวฬุราชิณ อัมพวา วัดธาตุทอง วัดดอกไม้ และวชิรเบญจทัศ

โดยศูนย์เยาวชนทั้ง ๓๕ แห่ง เรียกว่าศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร โดยขึ้นตรงกับสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร

บทบาทและหน้าที่ของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร

สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ ฟื้นฟู บำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม สร้างความรู้ ความเข้าใจและการตระหนักในคุณค่า และเอกลักษณ์ที่ดีของความเป็นไทย ส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการและจัดกิจกรรมทางด้านดนตรี กีฬา ห้องสมุด พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว และแหล่งเรียนรู้ทั้งศิลปะ และวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนศึกษา วิเคราะห์ วิจัยปัญหา และแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาด้านกีฬา นันทนาการ ศิลปะและวัฒนธรรม

สำนักงานนันทนาการและส่งเสริมการเรียนรู้ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการและส่งเสริมกิจกรรมของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครและส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อเยาวชนและประชาชน ให้บริการห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้และความบันเทิงในยามว่าง จัดทำโครงการเกี่ยวกับห้องสมุด ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมของห้องสมุดประชาชนและศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน

ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครเป็นสถานที่สำหรับเด็กและเยาวชนได้มาทำกิจกรรมด้านนันทนาการและกีฬาร่วมกัน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนา ด้านสุขภาพกายและจิตใจ ด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ ด้วยการปลูกฝังหลักธรรมทางศาสนา คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและความเป็นไทย และเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมและเศรษฐกิจยุคใหม่ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการจัดกิจกรรมกีฬา และนันทนาการ การพัฒนาผู้นำเยาวชน การจัดกิจกรรมอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ให้บริการและควบคุมดูแลการใช้อาคารสถานที่ สนามกีฬา และอุปกรณ์ต่าง ๆ ของผู้มารับบริการให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

ส่งเสริมงานด้านวิชาการและพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๑๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๖๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดี และมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๔.๒ การพัฒนาด้านกีฬาและนันทนาการ โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

๑. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของสถานบริการด้านการกีฬาและนันทนาการ
๒. ส่งเสริมการเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพให้กับประชาชน
๓. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านกีฬาและนันทนาการ
๔. พัฒนาการบริหารจัดการด้านกีฬาและนันทนาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๕. ส่งเสริมและพัฒนาบริการกีฬาและนันทนาการ
(สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๒)

นอกจากนี้ ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครยังส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนแล้ว ยังได้ให้บริการในด้านอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ด้วย อันได้แก่ ศูนย์ชุมชน เป็นที่แข่งขันกีฬา ที่ประชุม พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ทักษะและประสบการณ์ ตลอดจนให้เป็นที่จัดงานตามเทศกาลและเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจในยามว่าง ศูนย์ส่งเสริมกีฬา จัดให้บริการฝึกสอน ฝึกซ้อม และสนามกีฬาประเภทต่าง ๆ ทั้งกีฬาไทย กีฬาสากล ศิลปะการป้องกันตัว แอโรบิก ห้องเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย เป็นต้น และชมรมผู้สูงอายุ เป็นสถานที่ ที่ให้ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาว่างได้มาพบปะพูดคุย และทำกิจกรรมร่วมกัน อันเป็นการพัฒนา และฟื้นฟูศักยภาพของผู้สูงอายุอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร

๑. เป็นศูนย์กลางในการพักผ่อนหย่อนใจคลายเครียดของเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และประชาชนทั่วไป

๒. ให้เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และประชาชนทั่วไปได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา

๓. ให้เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และประชาชนทั่วไป ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

๔. เป็นการเสริมสร้างพัฒนาพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็ก เยาวชน และประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณี และเอกลักษณ์ของชาติ

๕. เป็นการส่งเสริมทางด้านกีฬาและนันทนาการ สำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และประชาชนทั่วไป ให้มีสุขภาพและพลานามัยที่แข็งแรงและสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ

๖. เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร และร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในอันที่จะส่งเสริมกิจกรรมของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

การจัดตั้งศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครนั้นเพื่อเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสใช้เวลาว่างมาพักผ่อนคลายเครียด ร่วมกิจกรรมที่สนุกสนาน หาความรู้ ความบันเทิง และร่วมกันทำงานสาธารณประโยชน์ ก่อให้เกิดความสุขและประโยชน์ทางร่ายกาย จิตใจ สังคม และ

สติปัญญา รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว ชุมชน และสังคมด้วยการดำเนินงานของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร

ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครได้มีการให้บริการกิจกรรมต่าง ๆ มากมายที่เป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน รวมไปถึงเป็นกิจกรรมที่ประชาชนทั่วไปสามารถมาร่วมกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง ในแต่ละศูนย์เยาวชนจะมีเจ้าหน้าที่ ประกอบไปด้วย ข้าราชการ ลูกจ้าง และอาสาสมัคร โดยประจำในตำแหน่งของผู้นำกิจกรรมในทุก ๆ ด้าน เพื่อความพร้อมในการให้บริการอย่างทั่วถึง โดยมีกลุ่มงานนันทนาการ ๑ กลุ่มงานนันทนาการ ๒ กลุ่มงานนันทนาการ ๓ ส่วนนันทนาการ สำนักงานนันทนาการและส่งเสริมการเรียนรู้ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว เป็นผู้รับผิดชอบด้านวิชาการ การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำโครงการต่าง ๆ และควบคุมดูแลการดำเนินงานของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามนโยบายและสอดคล้องกับแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร โดยมีการบริหารจัดการงานของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครดังนี้

๑. อัตรากำลัง ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครที่มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างครบถ้วน และมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

๑.๑ เจ้าหน้าที่บริหารงานศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครมีหน้าที่ วางแผนและมอบหมายงาน ควบคุม ตรวจสอบให้คำปรึกษาแนะนำในการปฏิบัติงาน รับผิดชอบการเงินและงบประมาณของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร ควบคุมดูแลสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ และทรัพย์สินต่าง ๆ ของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ควบคุมดูแลการจัดกิจกรรม ติดตามผล และประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร

๑.๒ นักสังคมสงเคราะห์ มีหน้าที่ สัมภาษณ์ผู้มาใช้บริการก่อนที่จะรับเข้ามาเป็นสมาชิกศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงประวัติ ความสนใจ ความต้องการของผู้มาใช้บริการ พร้อมทั้งชี้แจงให้ทราบถึงกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครดำเนินงานอยู่ และจัดทำทะเบียนประวัติของสมาชิกไว้ ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือสมาชิกได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่ตนสนใจและมีความถนัด ปฏิบัติงานตามระบบกลุ่ม โดยใช้พฤติกรรมของกลุ่มเป็นเครื่องช่วยให้สมาชิกแสดงออก ซึ่งความสามารถ และให้ได้รับประสบการณ์ในการเข้ากลุ่มที่ดี จัดทำโครงการ แผนงานด้านสังคมสงเคราะห์ การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การพิจารณาให้การช่วยเหลือเป็นรายบุคคล และทำบันทึกปัญหาและความช่วยเหลือ การติดตามผลการช่วยเหลือ ติดต่อประสานงาน กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น กองสังคมสงเคราะห์ ศูนย์บริการสาธารณสุข ฯลฯ แนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่สมาชิกที่สนใจประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครเพื่อที่ชุมชนนั้นจะได้เข้าใจสนับสนุนและยอมรับการปฏิบัติงานด้านนี้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับครอบครัวของสมาชิก ทำการสำรวจและวิจัยสภาพปัญหาและความต้องการของสมาชิกศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครและชุมชนในอาณาเขตที่ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๑.๓ ผู้นำกิจกรรมด้านนาฏศิลป์ มีหน้าที่ จัดทำโครงการ หรือแผนงานการสอนกิจกรรมด้านนาฏศิลป์ จัดกลุ่มสมาชิก โดยคำนึงถึงระดับอายุ ความยากง่ายของบทเรียน และความสามารถของสมาชิก สอนให้สมาชิกหัดร้องเพลงประกอบการรำตามบทเรียน สอนให้สมาชิกรู้จักจังหวะเพลง

ลีลาการร่ายรำแบบต่าง ๆ ให้คำแนะนำ และทำการสอนให้กับ ผู้ที่สนใจในกิจกรรมด้านนี้ซึ่งมิใช่สมาชิกของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร แต่มีความสนใจให้สามารถนำไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ เก็บรักษาเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์การสอนนาฏศิลป์ที่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร ทำบัญชีรับและจำหน่ายอุปกรณ์ด้านนาฏศิลป์ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๑.๔ ผู้นำกิจกรรมด้านศิลปศึกษา มีหน้าที่ รับผิดชอบในการจัดสอนกิจกรรมด้านศิลปศึกษา เช่น การวาดการปั้น แกะสลัก ฯลฯ จัดทำโครงการสอนกิจกรรมด้านศิลปะ จัดกลุ่มสมาชิกเพื่อสอนกิจกรรมด้านนี้ โดยคำนึงถึงระดับอายุ ความสนใจ และความสามารถของสมาชิก ควบคุมดูแลรักษาอุปกรณ์การสอนกิจกรรมด้านศิลปศึกษา ทำบัญชีรับและจำหน่ายอุปกรณ์ศิลปศึกษา และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๑.๕ ผู้นำกิจกรรมด้านคหกรรมศาสตร์ มีหน้าที่ รับผิดชอบและดำเนินการสอนกิจกรรมหัตถศึกษา และโภชนาการ ได้แก่ การตัดเย็บเสื้อผ้า การเย็บปักถักร้อย ประดิษฐ์ดอกไม้ ปรุงอาหาร ฯลฯ จัดทำโครงการสอนกิจกรรมด้านหัตถศึกษาและโภชนาการ จัดเตรียมอุปกรณ์การสอน ควบคุมดูแลรับผิดชอบอุปกรณ์หัตถศึกษา จัดกลุ่มสมาชิกเพื่อสอนกิจกรรมด้านนี้ โดยคำนึงถึงระดับอายุความสนใจและความสามารถของสมาชิก ทำบัญชีรับและจำหน่ายอุปกรณ์ด้านหัตถศึกษาและโภชนาการ จัดเก็บรักษา รวบรวมผลงานที่สมาชิกทำสำเร็จ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๑.๖ ผู้นำกิจกรรมด้านพลศึกษา มีหน้าที่ รับผิดชอบและดำเนินการจัดกิจกรรมด้านพลศึกษา จัดทำโครงการด้านพลศึกษา เช่น การแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ ทั้งภายในศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร และนำนักกีฬาของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร ไปแข่งขันนอกสถานที่ ดำเนินการสอนกีฬาต่าง ๆ ทั้งกีฬาในร่มและกลางแจ้ง ได้แก่ ฟุตบอล บาสเกตบอล ว่ายน้ำ แบดมินตัน ยูโด ฯลฯ ให้แก่สมาชิกที่สนใจ ควบคุมดูแลรับผิดชอบอุปกรณ์กีฬาของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร ทำบัญชีรับและจำหน่ายอุปกรณ์กีฬา เป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมการจ่ายอุปกรณ์กีฬาให้แก่สมาชิก ควบคุมดูแลการเล่นกีฬาต่าง ๆ ของสมาชิกให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๑.๗ ผู้นำกิจกรรมด้านห้องสมุด มีหน้าที่ รับผิดชอบและดำเนินการด้านห้องสมุด จัดหาหนังสือ นิตยสาร สิ่งพิมพ์ไว้ให้บริการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดตู้ จัดชั้นหนังสือ และนิตยสาร และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๑.๘ ภารโรง มีหน้าที่ ดูแลรักษาความปลอดภัยทรัพย์สินต่าง ๆ ของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครทั้งในและนอกเวลาทำการ ทำหน้าที่ปิด-เปิดที่ทำการ ในวันที่ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครเปิดทำการ ดูแลรักษาความสะอาดภายในตัวอาคารและบริเวณที่อยู่ของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร ช่วยควบคุมดูแลการมาใช้บริการต่าง ๆ ของสมาชิกให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๑.๙ พนักงานขับรถยนต์ มีหน้าที่ ขับรถยนต์เพื่อนำสมาชิกไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครดูแลบำรุงรักษาเครื่องยนต์ และแก้ไขข้อขัดข้องเล็กน้อยของรถยนต์ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๒. วันและเวลาทำการ

ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครเปิดให้บริการทุกวันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา ๑๐.๐๐ - ๒๐.๐๐ น. และวันเสาร์ วันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

๓. การเข้าใช้บริการ

๓.๑ สมัครเป็นสมาชิกได้ที่ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครทุกแห่ง

๓.๒ นำบัตรสมาชิกไปแสดง และติดต่อกับเจ้าหน้าที่เพื่อร่วมกิจกรรมตามต้องการ

๓.๓ สมาชิกสามารถเข้าใช้บริการได้ทุกศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร

๔. อัตราค่าสมาชิก แบ่งได้ดังนี้

๔.๑ สำหรับสมาชิกสัญชาติไทย

๔.๑.๑ อายุไม่เกิน ๕ ปี	อัตราค่าสมาชิก ๑๐ บาท/ปี
๔.๑.๒ อายุเกินกว่า ๕ ปี	อัตราค่าสมาชิก ๒๐ บาท/ปี
๔.๑.๓ อายุเกินกว่า ๑๘ ปี	อัตราค่าสมาชิก ๔๐ บาท/ปี
๔.๑.๔ อายุเกินกว่า ๒๕ ปี	อัตราค่าสมาชิก ๖๐ บาท/ปี
๔.๑.๕ อายุเกินกว่า ๖๐ ปี	อัตราค่าสมาชิก ๒๐ บาท/ปี

๔.๒ สำหรับสมาชิกชาวต่างชาติ

๔.๑.๖ อายุไม่เกิน ๖๐ ปี	อัตราค่าสมาชิก ๓๐๐ บาท/ปี
๔.๑.๗ อายุเกินกว่า ๖๐ ปี	อัตราค่าสมาชิก ๑๕๐ บาท/ปี

๕. กิจกรรมที่ให้บริการ ได้มีการดำเนินการในรูปแบบของโครงการส่งเสริมกิจกรรมในศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่

๕.๑ กิจกรรมขั้นพื้นฐานและพัฒนาทักษะ เป็นกิจกรรมที่มีการเรียนการสอนเป็นรุ่นทั้งหมด ๔ รุ่น รุ่นละ ๓ เดือน กิจกรรมที่จัดสอน อาทิ พลศึกษา นาฏศิลป์ ดนตรี ศิลปะ คหกรรม บุคลิกภาพ

๕.๒ แอโรบิกเพื่อสุขภาพ ให้บริการสอนเต้นแอโรบิกโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ ให้กับประชาชนที่สนใจ

๕.๓ ลีลาศเพื่อสุขภาพ ให้บริการฝึกสอนลีลาศโดยครูผู้เชี่ยวชาญด้านลีลาศ

๕.๔ ลานนันทนาการ เป็นการจัดกิจกรรมให้แก่สมาชิกในวันหยุดสุดสัปดาห์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ด้วยกิจกรรมนันทนาการด้านต่าง ๆ

๕.๕ วันสำคัญของชาติและศาสนา อาทิ อำลาปีเก่าสวัสดีปีใหม่ วันเด็กแห่งชาติ วันสงกรานต์ ถวายเทียนพรรษา วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ โดยให้เด็ก เยาวชน และประชาชนร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของไทย

๕.๖ ปิดเทอมเติมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในช่วงวันหยุดปิดเทอมของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ

๕.๗ ประกวดและแข่งขัน เป็นการจัดการกิจกรรมโดยให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมประกวดและแข่งขันด้านต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ กิจกรรมที่จัดขึ้นมาจะประกอบด้วยกิจกรรมทางด้านพลศึกษา นาฏศิลป์ ดนตรี คหกรรม ศิลปะ ห้องสมุด และสังคมสงเคราะห์ ดังนี้

๕.๗.๑ ด้านพลศึกษา ได้จัดให้มีบริการอบรมกีฬาและนันทนาการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ กระบี่ กระบอง กรีฑาลาน กรีฑาลู่ คาราเต้ เคนโด้ เซปักตะกร้อ เทควันโด เทนนิส เทเบิลเทนนิส ไทยยุทธ์ บาสเกตบอล แบดมินตัน ปันจักสีลัต เปตอง ฟุตบอล เพาะกาย มวยไทย มวยสากล ยูโด โยคะ

ยิมนาสติก ลีลาศ วอลเลย์บอล วิ่งเพื่อสุขภาพ ว่ายน้ำ สควอช ไอกิโด เสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย แอโรบิก และมีบริการให้ยืมอุปกรณ์กีฬาประเภทต่าง ๆ

๕.๗.๒ ด้านนาฏศิลป์ ฝึกทักษะนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล และนำออกแสดงความสามารถในโอกาสต่าง ๆ

๕.๗.๓ ด้านดนตรี ฝึกทักษะดนตรีไทย ดนตรีสากล ดนตรีคลาสสิค กีตาร์คลาสสิคขลุ่ยฝรั่ง เมโลเดียน โยธวาทิต

๕.๗.๔ ด้านคหกรรม การประกอบอาหารคาว – หวาน แกะสลักผลไม้ ผ้าบาติค ผ้ามัดย้อม งานประดิษฐ์ต่าง ๆ

๕.๗.๕ ด้านศิลปะ การวาดภาพ การระบายสี ปั้น แกะสลัก เป็นต้น

๕.๗.๖ ด้านห้องสมุด จัดให้มีมุมอ่านหนังสือ ซึ่งมีหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารชั้นนำ หนังสือทางวิชาการ หนังสือความรู้รอบตัว และนวนิยาย

๕.๗.๗ ด้านสังคมสงเคราะห์ การให้คำปรึกษาแนะนำ การเรียนพิเศษ กิจกรรมค่ายพักแรม กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพ กลุ่มสัมพันธ์ เครือข่ายผู้นำเยาวชนกรุงเทพมหานคร และทัศนศึกษา ในทุก ๆ กิจกรรมจะมีเจ้าหน้าที่ที่ชำนาญเฉพาะด้านเป็นผู้ควบคุมดูและให้บริการ แก่สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม การฝึกซ้อม การเรียนการสอนให้ดำเนินไปได้ด้วยดี

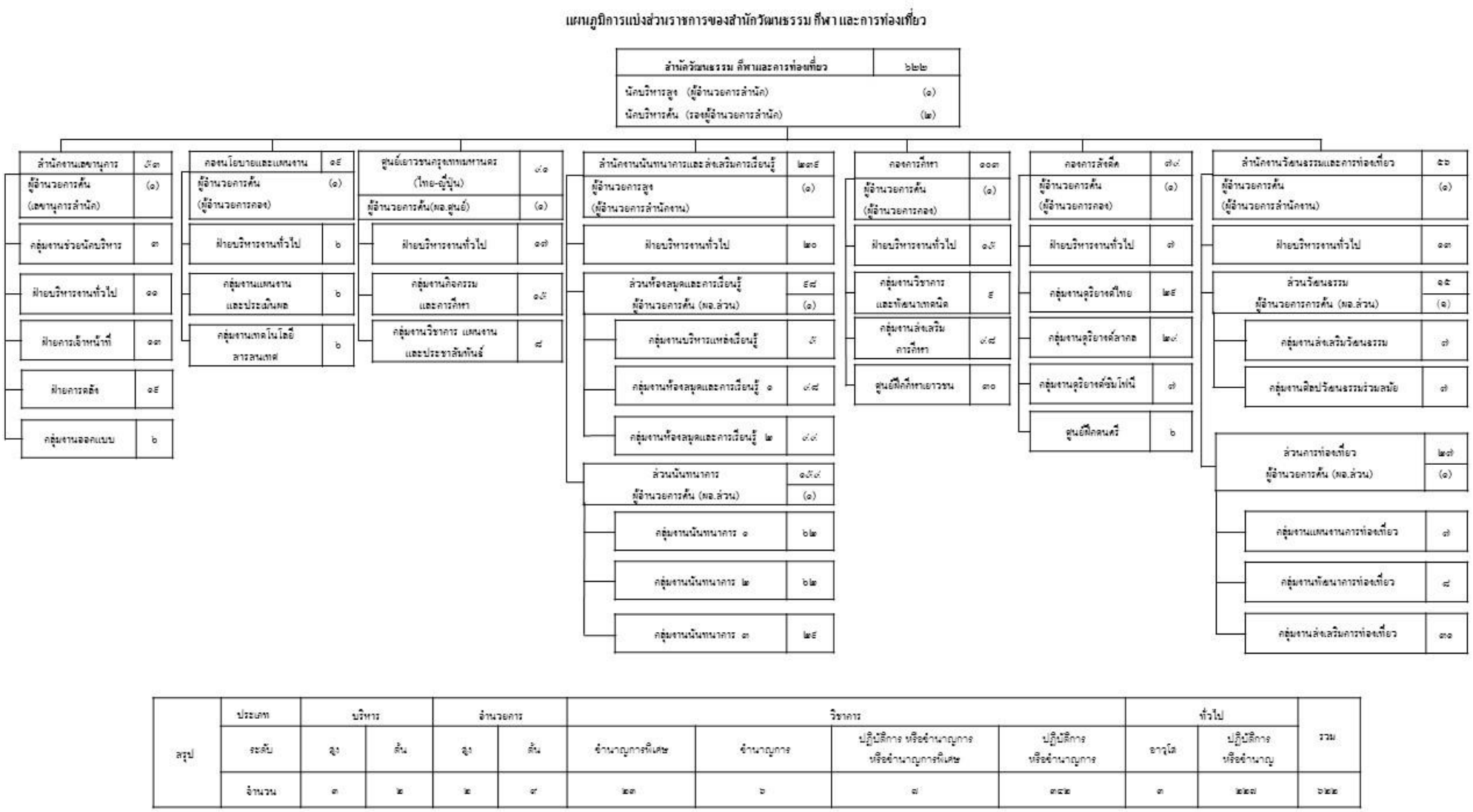

สรุป	ประเภท	บริหาร		อำนวยการ		วิชาการ				ทั่วไป		รวม
	ระดับ	สูง	ต้น	สูง	ต้น	ชำนาญการพิเศษ	ชำนาญการ	ปฏิบัติการ หรือชำนาญการพิเศษ	ปฏิบัติการ หรือชำนาญการ	อาวุโส	ปฏิบัติการ หรือชำนาญ	
	จำนวน	๓	๒	๒	๙	๒๓	๖	๗	๓๘๒	๓	๒๒๗	๖๒๒

ภาพที่ 2-1 แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการของสำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว

แผนภูมิแสดงการแบ่งงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว

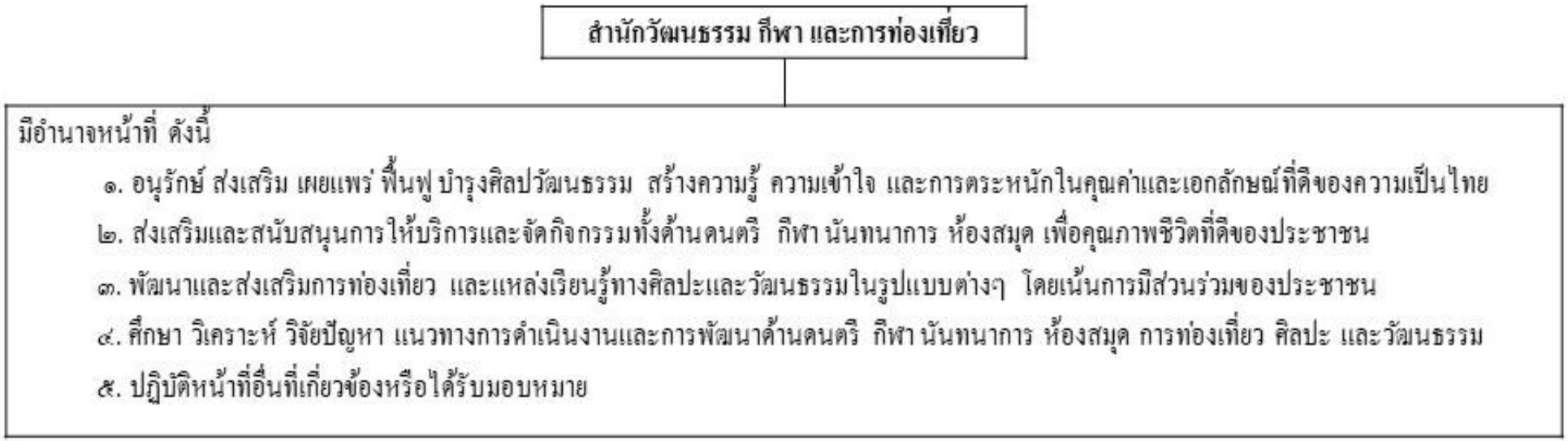

ภาพที่ 2-2 แผนภูมิแสดงการแบ่งงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว

แผนภูมิแสดงการแบ่งส่วนราชการแผนการจัดอัตรากำลังของสำนักงานนันทนาการและส่งเสริมการเรียนรู้ สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว

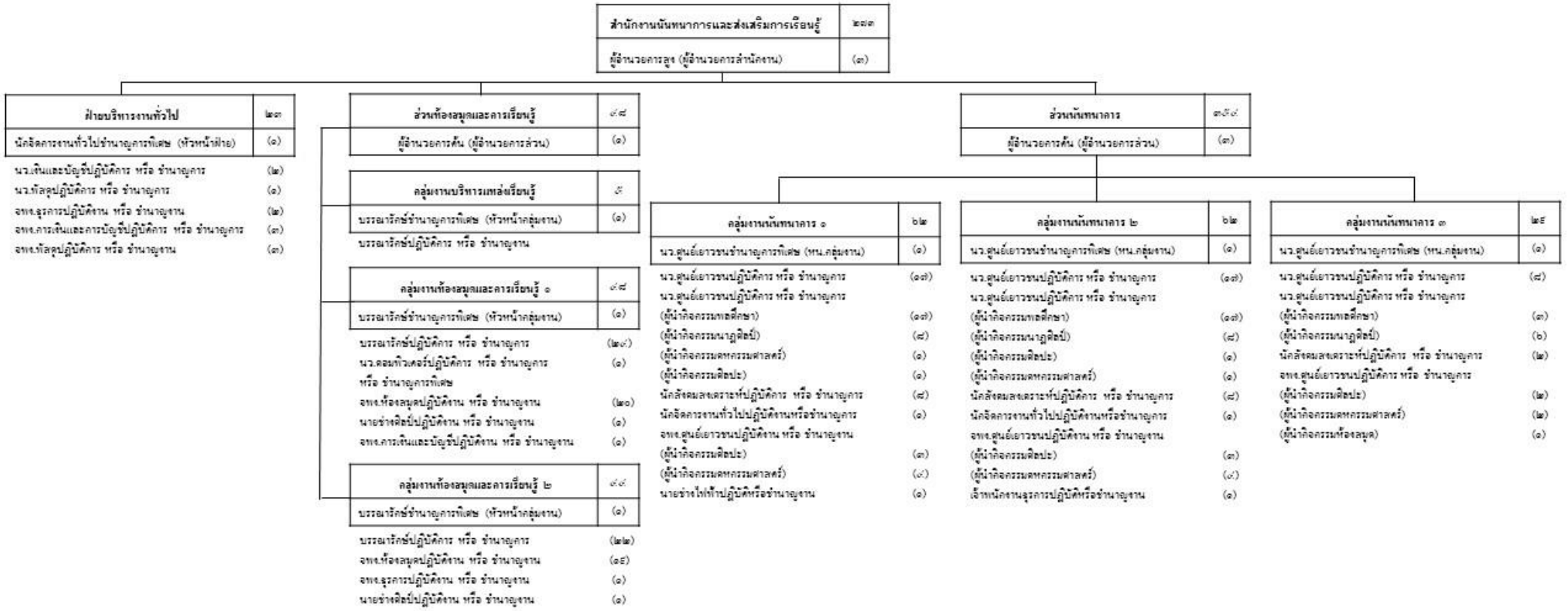

สรุป	ประเภท	อำนวยการ	อำนวยการ	วิชาการ			ทั่วไป	รวม
	ระดับ	สูง	ต้น	ชำนาญการพิเศษ	ปฏิบัติการ ชำนาญการ หรือ ชำนาญการพิเศษ	ปฏิบัติการ หรือ ชำนาญการ	ปฏิบัติการ หรือ ชำนาญการ	
	จำนวน	๑	๒	๓	๑	๑๙๒	๙๐	๒๗๓

ภาพที่ 2-3 แผนภูมิแสดงการแบ่งส่วนราชการแผนการจัดอัตรากำลังสำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว

แผนภูมิแสดงการแบ่งงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานนันทนาการและส่งเสริมการเรียนรู้ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว

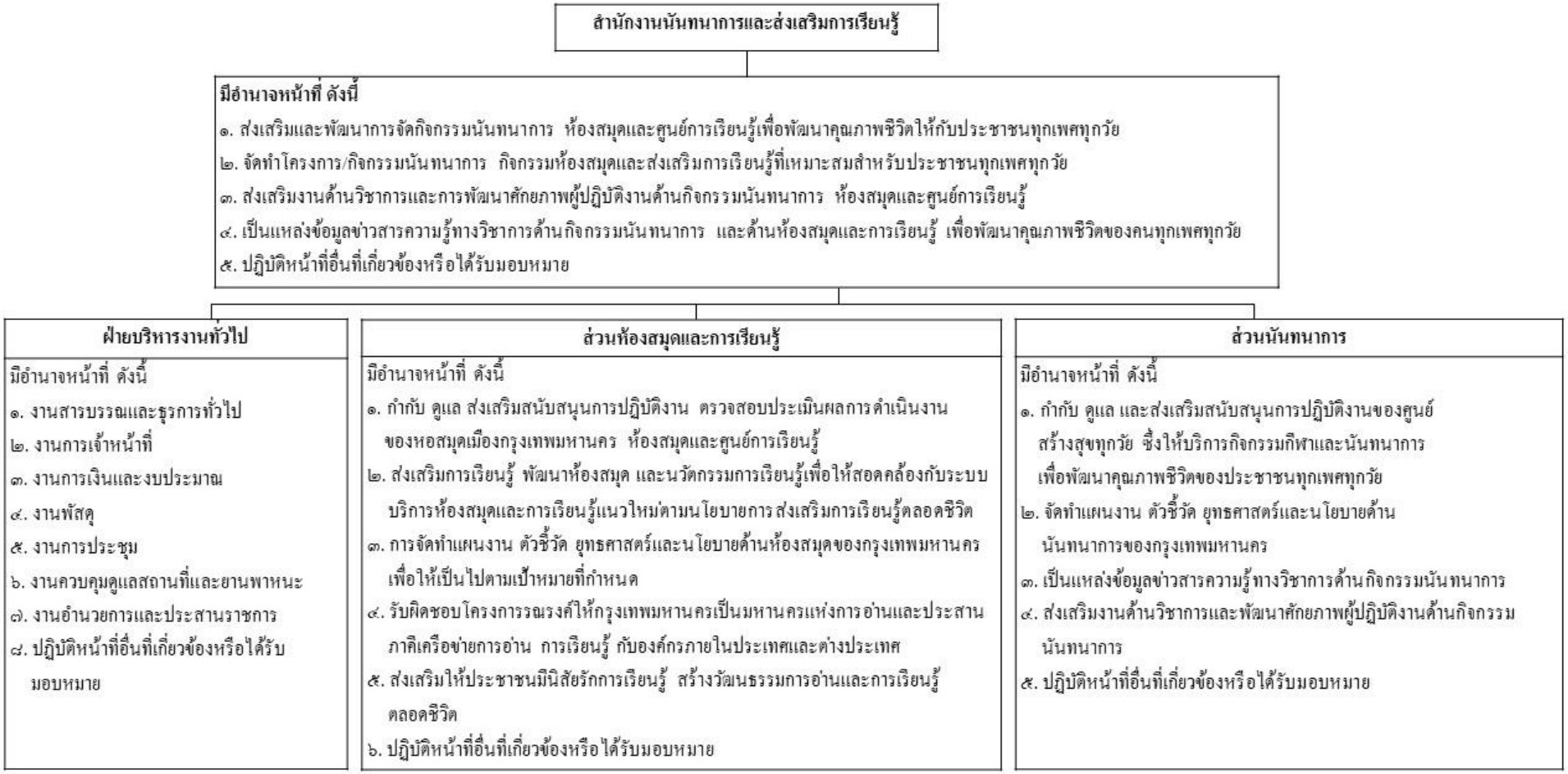

ภาพที่ 2-4 แผนภูมิแสดงการแบ่งงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานนันทนาการและส่งเสริมการเรียนรู้สำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว

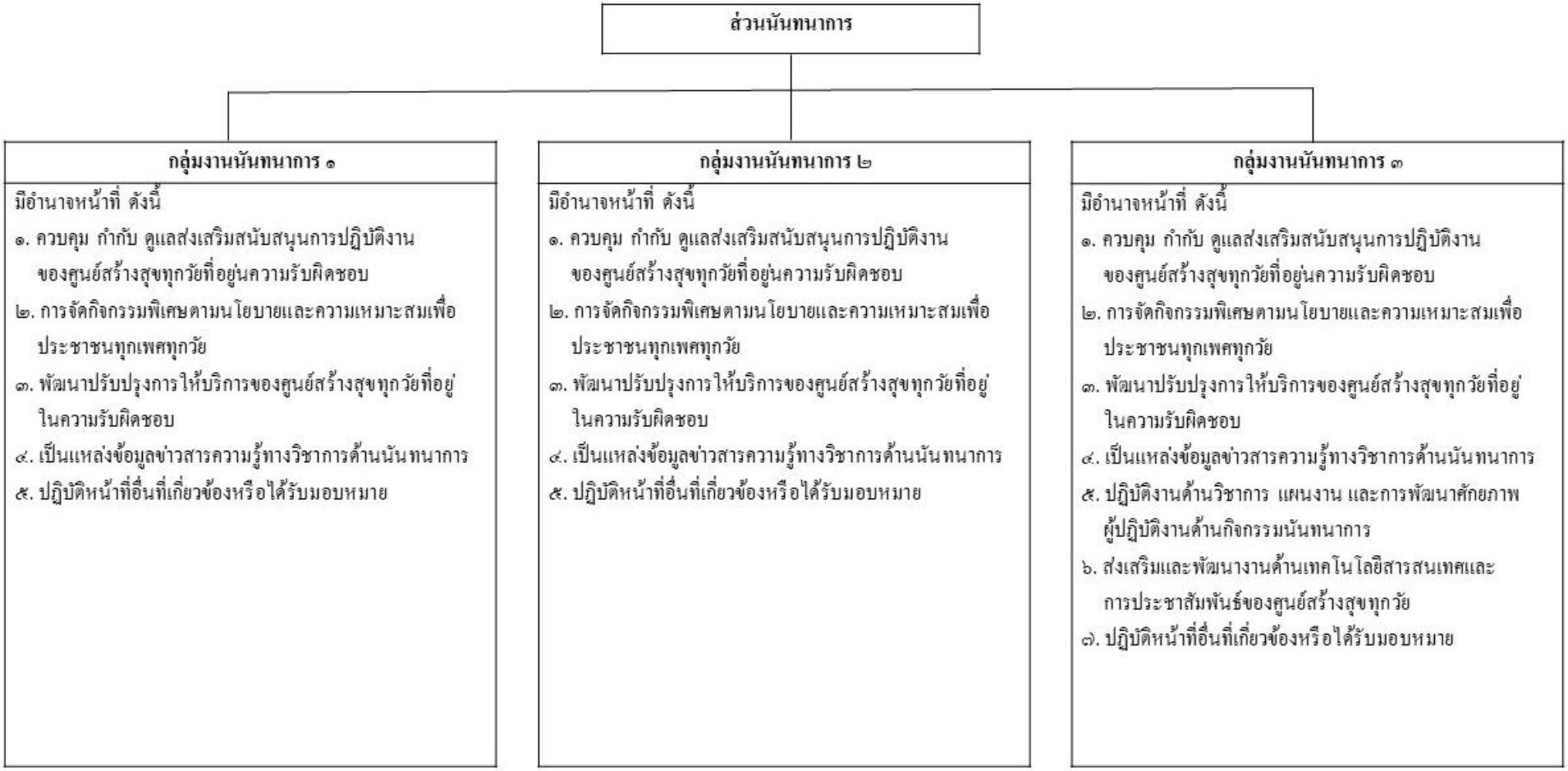
ส่วนนันทนาการ
กลุ่มงานนันทนาการ ๑
มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้
๑. ควบคุม กำกับ ดูแลส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์สร้างสุขทุกวัยที่อยู่ในความรับผิดชอบ
๒. การจัดกิจกรรมพิเศษตามนโยบายและความเหมาะสมเพื่อประชาชนทุกเพศทุกวัย
๓. พัฒนาปรับปรุงการให้บริการของศูนย์สร้างสุขทุกวัยที่อยู่ในความรับผิดชอบ
๔. เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารความรู้ทางวิชาการด้านนันทนาการ
๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย
กลุ่มงานนันทนาการ ๒
มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้
๑. ควบคุม กำกับ ดูแลส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์สร้างสุขทุกวัยที่อยู่ในความรับผิดชอบ
๒. การจัดกิจกรรมพิเศษตามนโยบายและความเหมาะสมเพื่อประชาชนทุกเพศทุกวัย
๓. พัฒนาปรับปรุงการให้บริการของศูนย์สร้างสุขทุกวัยที่อยู่ในความรับผิดชอบ
๔. เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารความรู้ทางวิชาการด้านนันทนาการ
๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย
กลุ่มงานนันทนาการ ๓
มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้
๑. ควบคุม กำกับ ดูแลส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์สร้างสุขทุกวัยที่อยู่ในความรับผิดชอบ
๒. การจัดกิจกรรมพิเศษตามนโยบายและความเหมาะสมเพื่อประชาชนทุกเพศทุกวัย
๓. พัฒนาปรับปรุงการให้บริการของศูนย์สร้างสุขทุกวัยที่อยู่ในความรับผิดชอบ
๔. เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารความรู้ทางวิชาการด้านนันทนาการ
๕. ปฏิบัติงานด้านวิชาการ แผนงาน และการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมนันทนาการ
๖. ส่งเสริมและพัฒนางานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ของศูนย์สร้างสุขทุกวัย
๗. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

สถิติผู้ใช้บริการด้านกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมนันทนาการสร้างสุขทุกวัย อายุเกินกว่า 60 ปีขึ้นไป (ข้อ 7.2)

ศูนย์เยาวชน	ต.ค. 64	พ.ย. 64	ธ.ค. 64	ม.ค. 65	ก.พ. 65	มี.ค. 65	เม.ย. 65	พ.ค. 65	มิ.ย. 65	ก.ค. 65	ส.ค. 65	ก.ย. 65	รวม
มิติใหม่													
ทวีวัฒนา		327	979	106				804	1,172	1,408	1,217	1,299	**7,312**
บางแคฯ									1,523	1,809	1,984	2,157	**7,473**
เกียกกาย		654	793	110				551	1,611	769	1,604	512	**6,604**
บางกอกใหญ่		622	1,095	167				1,106	2,711	2,268	2,309	2,324	**12,602**
จตุจักร		31	229	73						16	339	256	**944**
คลองเตย	297	686	898	1,468	1,202	905	1,020	1,036	2,421	2,721	3,317	2,806	**18,777**
ลุมพินี	303	3,500	3,517	3,780	3,852	4,041	4,441	4,758	4,886	5,158	5,101	4,972	**48,309**
บางกะปิ		155	3,162	402				2,925	3,526	3,502	3,484	3,532	**20,688**
สะพานสูง		757	1,365	176				1,988	2,114	4,251	4,848	5,293	**20,792**
ดอนเมือง		224	801	105				770	987	932	1,267	898	**5,984**
หนองจอก								267	709	1,043	1,668	2,205	**5,892**
คลองสามวา		293	821	128				411	959	905	1,411	1,251	**6,179**
ลาดกระบัง	144	1,116	1,272	1,244	1,518	995	582	986	846	883	1,000	595	**11,181**
คลองกุ่ม	258	308	678	624	733	1,035	666	858	1,283	1,170	865	600	**9,078**
บางขุนเทียน	705	919	2,190	1,021	739	804	647	1,656	2,704	2,438	2,811	2,915	**19,549**

ระดับ A													
วัดชัยพฤกษฯ	148	203	180	221	233	180	220	228	284	326	353	326	2,902
หลักสี่	837	1,385	1,386	1,461	1,386	1,627	1,380	1,631	1,627	1,380	1,631	1,313	17,044
บางนา	384	962	980	732	832	962	637	959	956	844	918	618	9,784
มีนบุรี	199	245	303	275	279	332	391	415	425	439	465	453	4,221
บ่อนไก่	111	525	462	455	544	425	304	465	479	298	583	396	5,047
จอมทอง			100	27				208	299	375	360	257	1,626
ทุ่งครุ								161	154	103	124	92	634
ระดับ B													
พระราม 8	564	743	706	635	518	544	494	705	725	737	736	528	7,635
วัดดอกไม้		680	811	1,638	1,459	1,466	1,253	1,331	2,308	2,501	2,710	2,786	18,943
วัดฉัตรแก้วฯ	102	311	347	377	411	431	457	503	574	684	696	765	5,658
วัดโสมนัส	126	723	1,052	1,076	1,057	1,135	1,135	1,157	1,328	1,253	1,328	990	12,360
เทเวศร์	1,057	1,515	1,478	1,506	1,393	1,435	1,194	1,367	1,568	1,620	1,798	1,904	17,835
สวนอ้อย	201	744	578	307	750	700	753	834	779	778	1,071	787	8,282
เศรษฐเกษม	362	864	869	861	857	874	825	903	922	1,256	1,288	1,211	11,092
วัดธาตุทอง	161	346	602	738	681	798	788	816	785	845	970	831	8,361
บางเขน	599	1,550	1,446	1,477	1,447	1,327	1,202	1,636	1,590	1,179	1,420	1,285	16,158
พระราม 9	107	257	272	253	261	297	279	367	469	660	1,411	1,916	6,549
วัดเวฬุราชิณ		969	896	936	913	1,042	1,110	1,525	1,938	1,589	1,355	1,123	13,396
อัมพวา	183	626	577	552	550	522	557	748	649	544	754	512	6,774
วชิรเบญจทัศ		744	1,010	1,026	780	1,005	887	1,269	1,165	1,039	1,089	1,065	11,079
รวม	**6,848**	**22,984**	**31,855**	**23,957**	**22,395**	**22,882**	**21,222**	**35,344**	**46,476**	**47,723**	**54,285**	**50,773**	**386,744**

หมายเหตุ วันที่ 1 ต.ค. 64 ศูนย์เปิดให้บริการ, ศูนย์พักคอย เปิดให้บริการ 16 พ.ย.64 (ยกเว้นศูนย์ฯบางแค (เรืองสอน) และหนองจอก) วันที่ 9 ม.ค.65 ศูนย์ฯ 13 แห่งเปิดเป็นศูนย์พักคอยฯ, พ.ค.65 ศูนย์พักคอยเปิดให้บริการ, มิ.ย.65 บางแคเปิดให้บริการ, ก.ค. 65 จตุจักร เปิดให้บริการ